

Verbiedt Oekraïne de ex-Russisch-Orthodoxe Kerk? ‘Nog te vroeg om de martelaar uit te hangen’

Achtergrondartikel uit het ND, door [Herman Veenhof](#), woensdag 25 oktober 2023

Het Oekraïense parlement nam een wetsvoorstel aan waarmee de Orthodoxe Kerk die tot voor kort bij het Moskouse Patriarchaat hoorde, kan worden verboden. Mensenrechten in het geding? Ja, maar er speelt meer.

Een orthodoxe priester ruimt op in een kerk in Zaporizje nadat een Russische raket drie mensen doodde. Beeld afp / Andriy Andriyenko

Kyiv

Met 267 tegen 15 stemmen nam het Oekraïense parlement een wet aan waarmee in principe de Oekraïens-Orthodoxe Kerk (OOK) die voorheen bij het Patriarchaat Moskou behoorde, verboden kan worden. Parlements lid Inna Sovsoen juichte op Facebook over een ‘historische gebeurtenis.’

‘Wetsvoorstel 8371’ noemt de kerk die zich op 27 mei 2022 formeel losmaakte van Rusland nergens bij naam. In artikel 5 van de al bestaande Wet over Gewetensvrijheid en Religieuze Organisaties komt wel een extra paragraaf. Verboden worden ‘religieuze organisaties die verbonden zijn met anderen, die bestuurd worden vanuit een buitenland dat agressie pleegt tegen Oekraïne.’

Dat gaat in tegen mensenrechtenverdragen, [vindt](#) de Amerikaanse opiniemaker William Burke-White. De OOK heeft zich bewezen als Oekraïens, stelt hij. Metropoliet Onufry schaarde zich meteen na de Russische invasie achter land, volk en leger van Oekraïne.

Bovendien [oefende](#) parlementsvoorzitter Ruslan Stefantsjoek op 19 oktober nogal wat druk uit op het stemvee door op te roepen tot ‘trouw aan de Here God en Oekraïne.’

De in het nauw gebrachte kerk uitte zich fel tegen het wetsontwerp. ‘Onze geestelijken [worden](#) geclassificeerd als agenten van de Russische Federatie.’ Dmitri Vinitsky,

voorganger van de Oekraïens-Orthodoxe Kerk in Rotterdam (de OOK heeft afdelingen in vijftien landen), is ook tegen, maar denkt dat de soep niet zo heet zal worden gegeten als bij het opdienen.

‘Het gaat om een eerste lezing. Mogelijk komen er wel vier. Het voorstel is nu al gedateerd en 168 parlementsleden stemden niet. Er komen wellicht updates of verduidelijkingen. De tekst met opzet vaag. Het is een sleepnet. Je zou er elk religieus genootschap mee kunnen treffen.’

gezien als verraders

Waar gaat het om? In 2018 ontstond er een zelfstandige Orthodoxe Kerk van Oekraïne (OKO), met als metropoliet Epifany. Die werd als onafhankelijke orthodoxe kerk erkend door het Patriarchaat van Constantinopel. De OOK is de aloude kerk van het Moskouse Patriarchaat. De Oekraïense overheid gelooft niet dat haar losmaking daarvan echt is. Oekraïners die lid zijn van deze kerk worden veelal als verraders gezien.

De Oekraïense Overheidsdienst voor Etnische Zaken en Gewetensvrijheid rapporteerde dat een jaar geleden ook. Maar juist die DESS is een politiek orgaan geworden dat niet meer onder het ministerie van Cultuur resideert, maar direct onder de Oekraïense ministerraad, [meldt](#) Peter Anderson, Vaticaanswatcher vanuit Seattle. ‘Vroeger was DESS neutraler, denk ik’, zegt ook Vinitysky.

Een wet verplichtte de OOK de band met Moskou weer in haar naam op te nemen. En volgens de Oekraïense veiligheidsdienst SBU lopen er nu strafzaken tegen 68 (van de negenduizend) geestelijken, met aanklachten die variëren van steun aan het Russische leger tot wapenhandel. Bijna twintig vonnissen zijn gevelde, met jaren celstraf als uitkomst. Volgens opiniepeilingen in juni is [twee derde](#) van de bevolking voor het wetsvoorstel.

lege kerken

Nog onduidelijker is het verloop tussen de twee orthodoxe kerkgenootschappen in Oekraïne, waartoe 70 procent van de 45 miljoen inwoners behoort. Recente cijfers tonen aan dat sinds 2018 nog maar rond de 9 procent van de geestelijken, priesters en kloosterlingen, overstapte van de ‘Russische’ OOK naar de ‘Oekraïense’ OKO. Over gebouwen en grond wordt geruzied. Vinitysky. ‘Er zijn fysiek zeer onprettige overnames van kerken. Maar het is nog te vroeg om de martelaar uit te hangen. En ik zie dat de diensten van de nieuwe Oekraïense kerken vooral leeg zijn, ondanks de steun van de overheid.’

Hij denkt dat het wetsvoorstel een andere achtergrond heeft. ‘Het Oekraïense tegenoffensief stukt. Er is druk vanuit sociale media op leger en regering. En dan is dit een middel om de gelederen weer te sluiten.’

<https://www.nd.nl/geloof/geloof/1197437/verbiedt-oekraïne-de-ex-russisch-orthodoxe-kerk-nog-te-vroeg-#/reader/2023-10-26>

[LEES OOK](#)

[Hoe Russisch-orthodoxe priesters die om vrede bidden, als ketters worden weggezet door hun kerk](#)